

Kastrering på gris

Det må arbeides aktivt i fagmiljøene og politisk med å utvikle alternative løsninger for kastrering på gris som bedre ivaretar både hensyn til dyrevelferd og sikkerhet for dyrehelsepersonell.

Bakgrunn:

Av forbrukerhensyn kastreres hangris for å unngå at kjøttet får rånelukt. Mange forbrukere reagerer kraftig på denne lukten. Ingen av de eksisterende alternativene for å fjerne rånelukt og -smak på grisekjøtt er optimale.

Rånelukt og -smak oppstår som følge av opphopning av stoffene androstenon og skatol i fettete på råner etter kjønnsmodning.

I Norge er det per 2021 to metoder i bruk for å forhindre rånelukt: kirurgisk eller immunologisk (vaksine) kastrering. Begge metodene har ulemper i forhold til dyrevelferd.

Kirurgisk kastrering

I forarbeidene til lov om dyrevelferd (Ot.prp.nr.15 (2008-2009)) er det anført at det er en målsetting å komme bort fra rutinemessig kastrasjon av smågris. I tillegg stiller EU seg bak en intensjon om at kirurgisk kastrering av smågris skulle opphøre fra 2018 ([European Declaration on alternatives to surgical castration of pigs](#)).

Det har siden 2002 vært et krav i Norge om at all kastrering av gris skal utføres av veterinær, og at det ved kirurgisk kastrering skal benyttes bedøvelse og langtids smertelindring samtidig med inngrepet (forskrift om hold av svin § 10). Kirurgisk kastrering som er utført i henhold til faglige standarder og dagens regelverk vil påføre grisen liten grad av smerte. Dyrene blir allikevel påført stress og ubehag i forbindelse med prosedyren, og det er en viss risiko for infeksjon/betennelse i de åpne operasjonssårene.

Immunologisk kastrering

Siden 2009 har Improvac® vært godkjent for immunologisk kastrering av gris i Norge. Vaksinen fører til produksjon av antistoffer mot hormonet GnRH, som igjen gjør at kjønnsutviklingen stopper opp.

Vaksinen skal gis til råner som er over 8 uker gamle, 2 ganger med minst 4 ukers mellomrom. En tredje dose må gis hvis planlagt slakting er mer enn 10 uker etter 2. dose.

Fordelen med vaksinen er åpenbart at man unngår smerte i forbindelse med et kirurgisk inngrep. Dyrene vil allikevel bli påført stress i forbindelse med fiksering og injeksjon i flere omganger. Bivirkninger i forbindelse med vaksineringen er hovedsakelig i form av lokale betennelsesreaksjoner på injeksjonsstedet, som kan gi byller og arrveg. Det er også rapportert om mer råneadfærd blant grisen (riding, slåssing, bittskader m.m) før effekten av 2. vaksinerings er oppnådd.

Improvac er ikke en like sikker metode som kastrering og enkelte griser får ikke forventet effekt av vaksinen.

En tilleggsvurdering ved bruk av Improvac er sikkerheten for dyrehelsepersonell som gir vaksinen, og personer som hjelper til med å fikse grisen. Selvinjeksjon eller utilsiktet injeksjon på menneske har alvorlige bivirkninger og kan blant annet føre til infertilitet.

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING